

ORGANIZUOTO NUSIKALSTAMUMO PREVENCIJOS IR KONTROLĖS PATIRTIS SKIRTINGUOSE LIETUVOS REGIONUOSE (2008)

Pagrindas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 8 d. nutarimu Nr. 806 patvirtinto Nacionalinės nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programos 2007–2009 metų įgyvendinimo priemonių plano 46 punktas.

Tyrėjas: Aurelijus Gutauskas

Tyrime plačiai analizuojama Lietuvoje taikomų organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės priemonių sistema. Pateikiama organizuoto nusikalstamumo užuomazgų, plėtros etapų bei dabartinės organizuoto nusikalstamumo padėties Lietuvoje apžvalga. Priinama prie išvados, kad globalizacijos procesai pasaulyje daro didžiulę įtaką kriminogeninei padėčiai valstybėje.

Analizuojant organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės priemones, akcentuojama Baudžiamojo ir Baudžiamojo proceso kodeksų reikšmė, kuriuose įtvirtintos konkrečios organizuoto nusikalstamumo formos ir numatyta atsakomybė už jas bei procesinės priemonės, taikomos organizuotiems nusikaltėliams. Taip pat autorius išskiria didelę reikšmę organizuoto nusikalstamumo prevencijai turintį Operatyvinės veiklos įstatymą, būtent 12 jo straipsnį, kurio nuostatos leidžia teisėsaugos institucijoms aktyviai taikyti priverstinį nusikalstamų grupuočių narių bei jų šeimos narių turto ir pajamų deklaravimą. Autorius daro išvadą, kad norint kuo efektyviau taikyti organizuoto nusikalstamumo prevencijos ir kontrolės priemones, yra būtina: pirma, stengtis gauti patikimiausią informaciją apie šį reiškinį bei stebėti socialinės raidos pokyčius, kurie yra svarbūs organizuoto nusikalstamumo prigimčiai. Antra, reikia tinkamai analizuoti bendrą nusikalstamumo būklę ir aptikti silpnąsias visuomenės vietas. Trečia, teisėsaugos institucijos turi projektuoti neigiamą visuomenės požiūrį į nusikalstamumą bei skatinti visuomenę bendradarbiauti su teisėsauga kovojant prieš nusikalstamumą. Ketvirta, reikia domėtis ir aptikti tuos visuomeninius santykius, kurie suteikia galimybę egzistuoti nusikaltimui, padeda jam plėtotis. Taip pat labai svarbu, kad vyktų strateginis teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas su kitomis socialinėmis institucijomis.

Atliktame tyrime taip pat yra išskiriamos pagrindinės problemos, susijusios su organizuoto nusikalstamumo prevencija ir kontrole. Mokslo tiriamojo darbo autorius išskiria šias problemiškas sritis: teisėsaugos institucijų, kontroliuojančių organizuotą nusikalstamumą, per mažas tarpusavio bendradarbiavimas; Organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo neatitikimas šių dienų realijoms; problemiškas pinigų plovimo sampratos taikymas; „aktyvaus padėjimo“ sampratos neaiškumas naujajame Baudžiamojo kodekso institute - atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, kai asmuo aktyviai padėjo atskleisti organizuotos grupės ar nusikalstamo susivienijimo narių padarytas nusikalstamas veikas; baudžiamojo proceso ir operatyvinės veiklos taikymo sričių atribojimas; nusikalstamo susivienijimo atribojimo nuo organizuotos grupės, taip pat sutapčių su kitomis nusikalstamomis veikomis problema.